

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An inæqualitas intensiva quæ est in visionibus beatificis, à sola
inæqualitate luminis gloriæ derivetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

in visionem, ut vitalis est: Sed non est vitalis ratione potentiae obediendialis: Ergo &c.

Confirmatur secundo: Visio beatifica essentialiter petit procedere à potentia intellectiva: At non habet quod sit intellectiva, ratione potentiae obediendialis, sed ratione essentialis potentiae naturalis: Ergo ab illa, non sub prima, sed sub hac secunda ratione, essentialiter procedit.

8. Ad instantiam, concessa Majori, nego Minorem: nam licet potentia obediendialis pure passiva, & activa solum instrumentally, sit ejusdem rationis in Angelo & rebus inanimatis; potentia tamen obediendialis mediata activa, vitaliter competens intellectui angelico & humano, non est ejusdem rationis cum potentia obediendiali convenienter inanimatis, & illa est quam respicit visio beatifica.

9. Ad primam confirmationem nego Minorem: cum enim haec potentia sit mediata activa ab intrinseco, & immediata respiciat formam supernaturalem vitalem, scilicet lumen gloriae, & actum vitalem mediate, nempe visionem beatificam, non potest non esse vitalis.

Ad secundam nego etiam Minorem, nam sicut intellectus ratione facultatis naturalis, est intellectivus naturaliter, ita ratione obediendialis, est intellectivus obediendialiter, non immediata, sed mediate.

ARTICULVS II.

An inaequalitas intensiva quae est in visionibus beatificis, à sola inaequalitate luminis gloriae derivetur?

10. **V**T certum & indubitatum supponimus, visiones beatificas, sive hominum, sive Angelorum, esse inter se inaequales, ac diversas, quantum ad perfectionem accidentalem intensivam, vel extensivam, ut constat ex illo Ioan. 14. *In domo Patris mei mansiones multae sunt, & ex illo Apostoli 1. ad Corinth. 15. Stella differt à stella in claritate.* Ubi loquitur Apostolus de inaequali gloria corporum in resurrectione, quae cum à gloria essentiali profuatur, haec debet esse inaequalis, sicut & illa.

Ratio etiam id suadet: Nam gloria proponitur ut bravium, merces, & corona iustitiae: Sed ad iustum remuneratorem spectat ut pro inaequalibus meritis, inaequalia praemia concedat: Ergo in beatis, iuxta meritum diversitatem, gloria, seu visio beatifica inaequalis est. Quod Christus multis parabolis declaravit, praesertim parabolam frumenti, quod cadens in terram bonam, aliud fecit fructum centesimum, aliud sexagesimum, & aliud trigessimum; & Concilium Florentinum in litteris unionis clare expressit, cum dixit, quod *iuxta meritum diversitatem, unus alio perfectius videt essentialiam divinam.* Inquirimus ergo in praesenti unde oriatur inaequalitas illa intensiva, vel extensiva, quae in visione beatifica reperitur; an à solo lumine gloriae, vel etiam à naturali perfectione intellectus creati: ita ut intellectus perspicacior, cum aequali lumine gloriae, clarius videat divinam essentialiam, quam minus perspicax?

§. I.

Vera sententia statuitur.

11. **D**ico breviter, totam inaequalitatem visionis esse proximè reducendam, in solam luminis

A gloriae inaequalitatem; nullatenus verò in naturalem intellectus creati perspicaciam & activitatem. Est contra Scotum in 3. dist. 12. quaest. 3. Durandum ibidem dist. 14. quaest. 1. Molinam hic art. 6. disp. 2. & Caetanum 3. parte quaest. 10. art. 4. ad 2. ubi affirmat, quod si Verbum Divinum assumpsisset naturam Angelicam, cum lumine gloriae quod nunc habet in humana natura, perfectius videret Deum, quam nunc videt.

Nostri tamen conclusio communis est apud Discipulos D. Thomae, & colligitur ex S. Doctore hic art. 6. asserente, quod *facultas videndi Deum non competit intellectui creato secundum suam naturam, sed per lumen gloriae: unde intellectus plus participans de lumine gloriae, perfectius Deum videbit.* Et ibidem in resp. ad 3. *Diversitas videndi Deum, erit per diversam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriosam.* Et art. 7. *Intantum (inquit) intellectus creatus, divinam essentialiam perfectius, vel minus perfecte cognoscit, in quantum majori vel minori lumine gloriae perfunditur.*

Probatur etiam conclusio ratione fundamentali. Inaequalitas quae in visione beatifica reperitur, reduci debet in virtutem proximam, & immediatam; non autem in radicalem, & remotam: nam ista non agit nisi iuxta proportionem virtutis proximae, & ut per illam elevata: Sed lumen gloriae est virtus proximè, & immediatè influens in visionem beatificam; intellectus autem in eam influit radicaliter tantum, & remotè, & ut elevatus per lumen gloriae, ut constat ex supra dictis: Ergo inaequalitas visionis beatificae, in lumen gloriae, & non in perfectionem, & perspicaciam naturalem intellectus creati reducenda est.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio. Licet in intellectibus angelicis, vel humanis, reperiat diversitas, & inaequalitas in perfectione naturali, illa tamen per accidens, & materialiter se habet ad visionem beatificam; quia intellectus creatus non influit immediatè in illam, ratione potentiae, & activitatis naturalis, sed tantum ratione potentiae obediendialis radicalis & remotae, quae est aequalis in omni intellectu creato: haec enim (ut in 1. disputatione declaravimus) fundatur in summa amplitudine, & universalitate, quae natura intellectualis respicit ens ut sic, analogicè commune Deo & creaturis; quae universalitas aequaliter convenit omni intellectui creato.

Confirmatur amplius: Major activitas intellectus, cum sit aliquid ordinis naturalis, est beneficium naturae, non gratiae, & à Deo creatore, non à Deo glorificatore procedens: Ergo ratione illius, non augetur gloria, & visio beatifica in beatis, sed solum ratione luminis gloriae.

Probatur secundo: Inaequalitas visionis beatificae, praecipue provenit, ex eo quod divina essentialia magis vel minus perfecte uniat intellectui creato, in ratione speciei intelligibilis: Sed quod essentialia divina, in ratione formae, & speciei intelligibilis, magis vel minus perfecte uniat intellectui creato, provenit ex majori vel minori intensione luminis gloriae, cum illud sit ultima dispositio ad talem unionem, ut supra ostendimus; non verò ex majori, vel minori perfectione naturali intellectus creati: Ergo inaequalitas visionis beatificae, solum provenit ex inaequalitate luminis gloriae.

Denique probatur conclusio ex absurdo & in-

convenienti, quod sequitur ex opposita sententia. A
Si inæqualitas visionis peteretur à perfectione naturali intellectus creati, daretur aliquis gradus beatitudinis, qui non corresponderet meritis, & gratiæ, sed tantum naturæ. Item unus homo, vel Angelus beatus, per sua naturalia se discerneret in supernaturalibus, ab alio minus beato: At hæc sunt falsa, & absurda, & sapiunt hæresim Pelagij: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Ponatur enim unus intellectus, naturaliter perfectior alio duobus gradibus, & quod uterque habeat lumen gloriæ ut sex, juxta sua merita, & juxta mensuram gratiæ & charitatis quam habuit in via: in tali casu intellectus naturaliter perfectior, videbit Deum, v. g. ut decem, & alius B
minus perfectus, videbit tantum ut octo: Ergo in tali casu, hi duo gradus gloriæ, quibus gaudebit ille qui perfectiori, & perspicaciori pollet intellectu, non corresponderunt lumini gloriæ, nec proinde meritis, aut gratiæ, & charitati; sed in solam perfectionem naturalem intellectus creati reducentur: & sic unus homo, vel Angelus magis beatus, per sua naturalia se discernet in supernaturalibus, ab alio minus beato.

14. Respondet Molina, negando sequelam Majoris; quia, inquit, in tali casu, vel non dabitur tantum luminis gloriæ, illi qui perspicaciori pollet intellectu, vel si tantum luminis gloriæ ei conferatur, non dabitur illi æquale auxilium super-naturale ad videndum Deum, ac alteri habenti æqualia merita, & intellectum minus perfectum.

Sed hæc responsio videtur absurda: Cum enim lumen gloriæ detur juxta proportionem meritum, & juxta mensuram gratiæ, & charitatis quam homo habuit in instanti mortis, si ille qui perfectiori pollet intellectu, habeat æqualia merita, & gratiam seu charitatem æqualiter intensam, ac alter qui minus perfectum habet intellectum, certum est quod æquale lumen gloriæ ipsi conferetur (ut enim dicit S. Thomas hic art. 6. *Plus participabit de lumine gloriæ, qui plus habet de charitate*) alioquin ille esset deterioris conditionis in supernaturalibus, & privaretur re sibi debita de condigno; quod est omnino absurdum, & ordini divinæ justitiæ planè repugnans.

15. Illud etiam quod addit, nempe quod si lumen gloriæ æquè intensum ei concedatur, non dabitur illi æquale auxilium ad videndum Deum, ac alteri qui minus perfectum, ac perspicacem intellectum fortitus est, omni probabilitate caret; cum enim beato habenti æquale lumen gloriæ, æquale debeat auxilium ad videndum Deum, si ille qui perfectiori pollet intellectu, habeat æquale lumen gloriæ ac alter, habeat etiam par & æquale auxilium: alioquin, ut dicebamus, frustraretur aliquo sibi debito. Imò sicut si Deus ab igne E
subtraheret aliquid sui concursus naturalis, ut non calefaceret secundum totam suam virtutem & activitatem, esset miraculum; ita si ab intellectu lumine gloriæ illustrato, qui quasi per modum naturæ agit, subtraheret aliquid sui concursus supernaturalis, ne secundum totam suam virtutem quam habet à lumine gloriæ, Deum videret, miraculum esset, cuius tamen nulla apparet necessitas, vel utilitas.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò cum Caietano: D. Thomas 3. p. qu. 10. art. 4. ad 2. docet *gradus visionis divine, magis attendi secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem naturæ.* Sentit ergo secundum utrumque ordinem attendi, ac proinde, pari existente lumine gloriæ, perfectiorem esse visionem Dei, si perfectior fuerit intellectus.

Respondeo quod quando D. Thomas dicit *gradus visionis divine magis attendi &c.* ly *magis* non sumitur comparative, sed exclusive; ita ut idem significet ac *potius*. Sicut cum Paulus ad Hebræos 11. dicit de Moyse, *Magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis peccati habere jucunditatem.* Hanc solutionem approbat & rectè explicat Suares in commentario illius articuli 4. questionis decimæ tertie partis; unde placet ejus verba hic referre & transcribere. Sic ergo ait: *Que Caietanus docet in solutione ad secundum & tertium, cavenda sunt & corrigenda; nam non solum falsa sunt, sed etiam contra expressam mentem D. Thomæ. In solutione enim ad 2. ait D. Thomas gradus perfectionis in divina visione, magis attendendos esse secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem naturæ: unde infert Caietanus ex utroque capite oriri, ut una visio sit perfectior aliâ, atque adeo perfectiorem intellectum cum eodem lumine perfectius videre Deum. Sed quidquid sit de re (quam ego sine dubio falsam existimo) in hac littera D. Thomæ nullum habet fundamentum, sed ex illa potius contrarium non obscure colligitur, si argumenti intentio consideretur, & rectè applicetur solutio. Argumentum enim contendebat, Angelum perfectius videre Deum, quam animam Christi, quia habet perfectiorem intellectum. Respondet D. Thomas, nego consequentiam, & rationem reddit, quia illa visio est supra naturalem perfectionem potentiæ creatæ. Intendit ergo concludere, perfectionem visionis non esse ex naturali perfectione potentiæ, sed ex supernaturali; unde illa particula magis, non sumitur in illo sensu comparativo, ut Caietanus exponit, sed ut idem significat quod potius; & ita non affirmat utrumque extremum, sed alterum negat.*

Objicies secundò: Quando duæ causæ concurrunt ad eundem effectum, ille crescit in perfectione, quando aliqua illarum crescit in virtute, & activitate: Sed ad visionem beatam, non solum lumen gloriæ, verum etiam intellectus creatus, efficienter concurrunt: Ergo sicut intensius lumen, ita & perfectior ac perspicacior intellectus, perfectiorem efficit visionem. Minor constat ex suprâ dictis: Major autem variis exemplis declaratur. Nam in potentia viviva, si augeatur species, vel lumen exterius, in ipso medio, intenditur visio, licet non crescat acies, & virtus ipsius potentiæ. Item duo pictores ejusdem industriæ, cum inæquali penicillo: vel duo inæqualis industriæ, cum æquali instrumento, diversæ perfectionis producunt effectum: Ergo quando duæ causæ concurrunt ad eundem effectum, ille crescit in perfectione, quando aliqua illarum crescit in virtute & activitate.

Confirmatur primò: Intellectus magis perfectus, cum eodem habitu fidei, elicit actum fidei 18.
V iij

perfectiorem; & perfectior voluntas, cum eodem habitu charitatis, & spei, producit actus intensiores, & perfectiores illarum virtutum, quam alia minus perfecta: Ergo similiter, intellectus perspicacior, cum æquali lumine gloriæ, perfectius Deum videbit, quam alter qui est minoris perspicaciæ, & activitatis.

19. Confirmatur secundò: Intellectus perfectior, cum æquali lumine gloriæ, potest magis vel minus perfectè conari ad actum: Ergo & elicere perfectiorem visionem. Consequentia videtur manifesta. Antecedens probatur. Habitus subordinantur conatui potentiæ, & ab illa applicantur ad agendum: Ergo intellectus perfectior, cum æquali lumine gloriæ, potest magis vel minus perfectè conari ad actum.

20. Ad objectionem patet solutio ex suprâ dictis: Major enim est vera, quando causâ perfectior influunt per se ut perfectior, vel ut habet virtutem proximam & immediatam in effectum; secus autem quando concurrunt tantum secundum virtutem radicalem, & major ejus perfectio, materialiter se habet, & per accidens, ut contingit in proposito. Unde patet disparitas ad exempla adducta: Nam species, & lumen, proximè & immediatè influunt in visionem, & habent vim proximam ad agendum, saltem partialem & incompletam. Idem servatâ proportionem de pictoribus inæqualis industria, vel inæqualibus instrumentis utentibus, dicendum est. Intellectus autem creatus, solum radicaliter concurrunt ad visionem beatam, nec confert seorsim activitatem & virtutem proximam ad agendum, sed suam quam habet, subjicit lumini gloriæ, ut elevabilem ab ipso; sicque redditur una tantum virtus proportionata, & proxima ad visionem.

21. Ad primam confirmationem dicendum, in actu fidei duo esse distinguenda; primum est apprehensio objecti credibilis; secundum assensus supernaturalis, quo homo credit mysterijs revelatis. Primus actus est naturalis, ac proinde potest esse perfectior in perfectiori intellectu. Secundus vero est supernaturalis, unde non commensuratur perfectioni naturali intellectus, sed intentioni, & perfectioni habitus, vel auxilij supernaturalis, à quo immediatè procedit. Nihil etiam confert naturalis perfectio voluntatis, ad actus supernaturales spei, & charitatis; sed tota etiam illorum perfectio mensuratur ab intentione, & perfectione habitus, vel auxilij supernaturalis, eam elevantis ad operandum.

21. Ad secundam confirmationem, nego. Antecedens, conatus enim potentiæ non est aliquid antecedens actum, sed ipse actus ut emanans à suo principio; & ideo sicut habitui tribuitur esse principium actus, ita & conatus ad actum. Unde sicut habitus supernaturales dant potentiis posse operari, quia dant eis virtutem, & efficaciam proximam; ita dant eis posse conari ad operandum.

ARTICVLVS III.

An Beati Deum comprehendant, vel saltem, de potentia absoluta, ipsum comprehendere possint?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

PRO resolutione hujus difficultatis diligenter observandum est, nomen comprehensionis ex comprehensione corporea fuisse ad spiritualemente translatum: Unde sicut in rebus corporeis comprehensio sumitur dupliciter, vel largè, prout opponitur insecutioni: quo sensu, quando quis latronem quem insecquitur apprehendit & capit, etsi non totam teneat, sed partem, ipsum dicitur comprehendere: vel strictè, pro inclusione & continentia, quâ unum corpus quantum continet intra se totum aliud corpus; ut cum manus ita continet totum aliquem globum, ut nihil ejus sit extra illam. Ita similiter in rebus spiritualibus comprehensio duobus modis usurpari solet, primo largè & improprie, pro affectione & obtentione seu possessione ejus quod desiderabatur, ut constat ex illo Apostoli 1. ad Corinth. 9. Sic currite ut comprehendatis, & ex illo ad Philipp. 3. Sequor autem si quomodo comprehendam. Et in hoc sensu beati appellantur comprehensores. Et Nazianzenus orat. 34. dixit, *Comprehensionem divinæ essentia, præmium esse omnium beatorum.* Et hoc modo (ut observat D. Thomas hic art. 7. ad 1.) comprehensio est una de tribus dotibus animæ, quæ respondet spei, sicut visio fidei, & fructus charitati. Secundò sumitur comprehensio strictè & proprie, pro cognitione objecti unde quæque perfecta, id est adæquata cum objecti cognoscibilitate, per quam objectum cognoscitur, quantum cognoscibile est. Et de comprehensione sic accepta loquimur in præsentem, dum inquirimus, an Beati Deum comprehendant, vel saltem de potentia absoluta ipsum comprehendere possint?

D In cujus difficultatis resolutione: In primis est error Eunomii, & aliorum Anomæorum, qui (ut suprâ ostendimus) eò dementia pervenerunt, ut comprehensivam Dei cognitionem sibi arrogarent, & tantam Dei notitiam quantum Deus de seipso habet, se habere jactarent. Secundò est error Augustini de Roma, Episcopi Nazarenus, qui asserbat animam Christi videre Deum tam clarè & intensè, sicut Deus ipse seipsum, quod est ipsum comprehendere. Tertio est aliorum Theologorum sententiæ, qui licet beatos Deum de facto non comprehendere fateantur, existimant tamen de absoluta potentia fieri posse, quòd comprehendatur Deus, vel aliquod ejus attributum, ab aliqua creatura: quia (inquiunt) potest Deus infundere ipsi lumen gloriæ infinite intensum, vel suam intellectionem ei unire; in quibus casibus ab intellectu creato comprehenderetur. Huic sententiæ favet Vazquez hic totâ disp. 52. ubi respondens locis Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, quibus incomprehensibilitas Dei ostenditur, affirmat non esse de fide quòd Deus sit incomprehensibilis in ordine ad absolutam Dei potentiam, sed solum quòd sit incomprehensibilis, respectu cognitionis naturalis creaturæ; sicut Deus dicitur in Scriptura invisibilis, & ineffabilis: tamen constat quòd solum est invisibilis cognitioni naturali, non verò supernaturali, & beatifica.